

V znamenju neslavne preteklosti

Vsakoletno ustaško romanje na Libuško polje

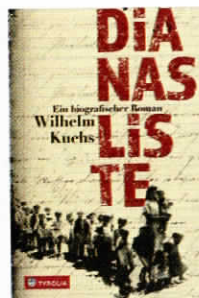
Toliko bolj razveseljiva pa je zato knjiga »Dianas Liste«.

Libuče Kot otrok, ki je odrasčal v Libučah, sem se skoraj vsako leto udeležil spominske maše ob materinskem dnevu v Spodnjih Libučah. Maše s hrvaškim duhovnikom, ki je po porazu ustaške Neodvisne države Hrvatske (NDH) leta 1945, kot tisoči drugi pripadniki ustaške vojske, bežal iz svoje domovine in se naselil na Salzburškem. V svojih prigah je roče govoril o »bleiburški (pliberški) tragediji«, ko so se morali pripadniki ustaške vojske, ki so se čez Holmec prebili na Libuško polje (domačini mu pravijo »gmojna«), na zahtevo Angležev razorožiti. Nato so jih predstavniki angleške zasedbene oblasti v skladu z dogovorom med državnimi voditelji Churchillom, Roosvertom in Stalinom na Jaltski konferenci februarja 1945 predali Titovi vojski. Ta jih je odpeljala v tedanjo Jugoslavijo, kjer so nanje čakale obsodbe in maščevanje zaradi vojnega zločina.

Tudi na libuškem pokopališču je bilo nekaj grobov vojakov, ki so se borili na strani najvišjega predstavnika NDH, glavnika ter obsojenega vojnega zločinca

Anteja Pavelića (1889-1959); Hitler ga je kot zaveznika počastil z visokim redom. Ni pa bilo na Libuškem polju kakih bojov, v katerih bi ustaški vojaki izgubili življenje, kot nekritično poročajo mnogi mediji. Spominjam se pripovedovanj svoje krušne matere Lenčke; neposredno je opazovala ta dogajanja na Libuškem polju, medtem ko je njen mož Krištof do konca vojne vodil železniško postajo Holmec, ki leži tik ob »gmojni«. Pripovedovala je, kako so nekateri ustaški vojaki, potem ko so slutili, da bodo predani Titovi vojski, naredili samomor. Drugi so spet začeli drug drugemu rezati grla, pri tem pa so kričali: »Ti si kriv, da smo izgubili vojno!«

Danes teh vojaških grobov z za vojaške grobove značilnimi križi ni več na spodnjelibuškem pokopališču, pač pa veliko spominsko obeležje na Libuškem polju. Odkar je leta 1991 postala Hrvaška samostojna republika, se zbere tam vsako leto pod okriljem hrvaške Cerkve, ki je bila v vojni močna zaveznica Paveličeve NDH, več tisoč ljudi pri spominski maši. In kjer slej

Wilhelm Kuehs je posvetil Tirolki Diani Budisavljevič, ki je rešila več kot 10.000 otrok iz ustaških taborišč, pretrajljivo knjigo.

ko prej ni preslišati ustaških fašističnih klicev ter se slej ko prej pod mizo prodajajo fašistične devotionalije, čeprav bi pravzaprav morale biti prepovedane z zakonom o prepovedi nacističnih simbolov. Tako je bilo tudi minulo soboto, ko je prišlo v Libuče 10.000 Hrvatov, policija pa je mirno opazovala dogajanje na Libuškem polju.

Toliko bolj razveseljav je biografski roman Velikovčana Wilhelma Kuehsa *Dianas Liste*. Pred nedavnim je izšel pri založbi Tyrolia. Knjiga je posvečena Diani Budisavljevič (1891-1978), roj. Obexer iz Innsbrucka, ki je leta 1919 sledila možu v Zagreb. Med vojno je rešila ob podpori drugih več kot 10.000 otrok iz ustaških taborišč, prav tako pa je morala videti, kako je več tisoč otrok umrlo predvsem zaradi lakote. Hkrati je knjiga na osnovi dnevnika, ki ga je pisala Diana Budisavljevič, ter številnih dokumentov, ki jih je kritično preveril avtor, pretresljiv dokument o ravnanju NDH – fašistične države, ki je prevzela nürnberške rasne zakone

in načrtno preganjala predvsem Srbe (samo v taborišču Jasenovac je bilo umorjenih okoli 90.000 taboriščnikov), Jude, Rome in Sinte. Ne nazadnje pa Kuehsova knjiga opisuje tudi posamezne dogodke, za katere samo besede: ponazarjajo podivjanost v dobi NDH. Izvleček: *Die Ladeklappe fiel, und die Ustaša-Soldaten zogen einen Körper nach dem anderen vom Lastwagen und warfen sie in die Grube. (...) Manche, die noch nicht tot waren, legte man zur Seite. Eine Frau jammerte, als man sie von einem Lastwagen zerrte. Sie schien aus einer Ohnmacht zu erwachen. Die Soldaten bemerkten es und rissen sie hoch.*

»Ich bin die Lehrerin aus Bovic«, sagte sie. »Lasst mich gehen.« Aber die Soldaten rissen ihr die Kleider vom Körper und vergewaltigten sie über der offenen Grube. Dann schlugen sie ihr mit einem Hammer auf den Kopf und warfen sie zu den anderen.« (str. 95)

Knjigo lahko samo priporočamo! (24,90 evra)

Janko Kulmesch